

α/α	Κατηγορία Δαπάνης	Κωδικός Κατηγορίας Δαπάνης	Δαπάνη	Είδος/Όρια Δαπάνης
2	Δαπάνες Εξοπλισμού & Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων	02.20	Παραγωγικός & Μηχανολογικός Εξοπλισμός	100%
		02.17	Συστήματα αυτοματισμού και ειδικά συστήματα πληροφορικής	100%
		02.19	Ψηφιακός εξοπλισμός γραφείου	100%
		02.06	Λοιπός Εξοπλισμός επιχείρησης	100%
		02.05	Εξοπλισμός για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας	Πράσινες Τεχνολογικές Λύσεις Υποχρεωτική δαπάνη για την Προστασία του Περιβάλλοντος και την Εξοικονόμηση Ενέργειας. Τουλάχιστον μία εκ των πέντε (5) υποκατηγοριών και τουλάχιστον 30% του επιχορηγούμενου Π/Υ.
		02.22	Εξοπλισμός κυκλικής οικονομίας	
		02.23	Εξοπλισμός για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)	
		02.24	Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα	Τα Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα είναι επιλέξιμα έως 50.000 € και έως 50% του επιχορηγούμενου Π/Υ.
3	Δαπάνες για Κτίρια, Εγκαταστάσεις & Περιβάλλοντα Χώρο	03.10	Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος την Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος και Επεξεργασίας Αποβλήτων	
		03.13	Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος	100%
4	Δαπάνες για Παροχή Υπηρεσιών	04.11	Συμβουλευτική υποστήριξη για την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου	έως 4.000 €
		04.24	Πιστοποίηση και συμμόρφωση προϊόντων σύμφωνα με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και προαιρετικά πρότυπα ευρωπαϊκών χωρών ή /και χωρών εκτός Ε.Ε.	έως 5.000 € ανά πρότυπο
		04.25	Πιστοποίηση υπηρεσιών & διαδικασιών σύμφωνα με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και λοιπά ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα	έως 5.000 € ανά διαχειριστικό σύστημα
		04.27	Δαπάνες Προβολής και Εξωστρέφειας	έως 10.000 €
		04.28	Συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις	έως 6.000€ ανά έκθεση
		04.29	Τεχνικές Μελέτες απαραίτητες συνδεδεμένες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου	έως 10.000 €
9	Έμμεσες Δαπάνες	09.01	Έμμεσες Δαπάνες (7% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου)	Υποχρεωτική 7% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών του Επ. Σχεδίου

Κατά την ολοκλήρωση της επένδυσης και επί του τελικά πιστοποιούμενου Π/Υ αυτής:

- ☞ Θα πρέπει να τηρείται η υλοποίηση δαπανών για την προστασία του Περιβάλλοντος και την Εξοικονόμηση Ενέργειας σε ποσοστό τουλάχιστον 30%. Σε περίπτωση που δεν πιστοποιηθούν δαπάνες αθροιστικού ύψους 30% τότε το

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2021-2027

ποσοστό της Δ.Χ. θα μειώνεται ανάλογα προκειμένου να τηρείται η ποσόστωση του 30% των προαναφερθέντων δαπανών επί του επιχορηγούμενου Π/Υ.

☞ **Θα πρέπει να τηρείται το ποσοστό 7% των έμμεσων δαπανών επί των τελικά πιστοποιημένων άμεσων δαπανών**

Κατά τα λοιπά, θα ελέγχεται μόνο η τήρηση των εγκεκριμένων επιχορηγούμενων ποσών ανά κατηγορία δαπάνης.

Οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων προσδιορίζονται στην Υπουργική Απόφαση 114947/29.11.2022 (ΦΕΚ 6132/Β/01.12.2022) «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων των Προγραμμάτων 2021-2027 Σε περίπτωση έγκρισης του σχεδίου, είναι αποκλειστική ευθύνη του δικαιούχου και ελεγκτικό πεδίο του οργάνου ελέγχου, οι δαπάνες που θα υλοποιηθούν και πιστοποιηθούν να:

- ✓ είναι επιλέξιμες,
- ✓ είναι εύλογες ως προς το κόστος,
- ✓ συνδέονται με τις περιοχές παρέμβασης,
- ✓ συνάδουν με την δηλωμένη(ες) δραστηριότητα(ες) επένδυσης,
- ✓ έχουν υλοποιηθεί/εξοφληθεί/παραδοθεί (φυσικό και οικονομικό αντικείμενο) εντός της περιόδου επιλεξιμότητας υλοποίησης των δαπανών,
- ✓ τεκμηριώνονται με τα κατάλληλα παραδοτέα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ,
- ✓ συνδέονται με δραστηριότητα(ες) της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (εφόσον έχει δηλωθεί τέτοια ως ΚΑΔ επένδυσης και η αίτηση έχει βαθμολογηθεί γι' αυτό), σε διαφορετική περίπτωση θα γίνεται αναβαθμολόγηση της πρότασης.

6.2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Α. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Δαπάνες Εξοπλισμού, Μεταφορικών Μέσων & Οργάνων

Επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά, εγκατάσταση και λειτουργία, νέων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, απαραίτητου για την λειτουργία της επιχείρησης και την εξασφάλιση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οι υποκατηγορίες των δαπανών μπορεί, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, να περιλαμβάνουν δαπάνες που αφορούν σε:

- Παραγωγικό & Μηχανολογικό Εξοπλισμό
  - Προμήθεια, μεταφορά, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία, νέων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού για τους χώρους παραγωγής, αποθήκευσης,

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2021-2027

διάθεσης προϊόντων, χώρους παροχής υπηρεσιών και χώρους διοίκησης της επιχείρησης.

- Προμήθεια μηχανημάτων έργου, μηχανοκίνητων ή χειροκίνητων ανυψωτικών περονοφόρων.
- Προμήθεια εξοπλισμού που προορίζεται για εργαστηριακές μετρήσεις, δοκιμές, αναλύσεις, ποιοτικό έλεγχο, διασφάλιση ποιότητας/συμμόρφωσης με διάφορα πρότυπα.
- Προμήθεια λοιπού εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για την δραστηριότητα της επιχείρησης.

• Συστήματα αυτοματισμού και ειδικά συστήματα πληροφορικής

- Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων και λογισμικών αυτοματισμού της παραγωγικής διαδικασίας.

• Ψηφιακό εξοπλισμό γραφείου

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες για την προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση ψηφιακού εξοπλισμού, όπως:

- Σταθερούς υπολογιστές
- Φορητούς υπολογιστές
- Περιφερειακά (keyboard, mouse, ups)
- Ψηφιακό τηλεφωνικό κέντρο
- Πολυμηχανήματα (εκτυπωτής, σαρωτής)
- Εξοπλισμός τηλεδιασκέψεων (ηχεία, headset, κάμερα)
- Διαδραστικοί πίνακες και τηλεχειριστήριο παρουσίασης
- Εξοπλισμός εξυπηρετητών (servers) που συνοδεύουν τη λειτουργία εφαρμογών εντός της επιχείρησης
- Συστήματα ψηφιακής προβολής
- Αναγνώστες barcode και εκτυπωτής ένδειξης barcode
- Φορητά μέσα αποθήκευσης δεδομένων (σκληρός δίσκος)

Γενικές Επισημάνσεις για την Κατηγορία Δαπανών Ψηφιακού εξοπλισμού γραφείου

Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός να είναι σύγχρονης τεχνολογίας.

- Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες για την προμήθεια / χρήση εξοπλισμού, υπό καθεστώς υπηρεσίας (ενδεικτικά «Equipment-As-A-Service» ή άλλο παρεμφερές αυτού).
- Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν σε προμήθεια tablets, κινητών τηλεφώνων και τηλεοράσεων.
- Η αιτούμενη ποσότητα του εξοπλισμού θα πρέπει να δικαιολογείται από το αντικείμενο και τον αριθμό των απασχολούμενων στην επιχείρηση.

• Λοιπό Εξοπλισμό επιχείρησης

- Έπιπλα γραφείου.
- Συστήματα ασφαλείας και πυρασφάλειας, κ.λ.π.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ
2021-2027

- Δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη η αναγόμωση υφιστάμενων πυροσβεστήρων.
- **Εξοπλισμό για την προστασία του Περιβάλλοντος και Εξοικονόμηση Ενέργειας**
Επιλέξιμες είναι δαπάνες που αφορούν στην προμήθεια, μεταφορά, εγκατάσταση και λειτουργία, εξοπλισμού που στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος καθώς και στην εξοικονόμηση ενέργειας.
    - Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων θέρμανσης ή και ψύξης (πχ αντλίες θερμότητας, κλιματιστικά inverter) καθώς και παροχής ζεστού νερού χρήσης.
    - Εξοπλισμός και εγκατάσταση συστημάτων ανάκτησης ενέργειας από τη λειτουργία παραγωγικού και μη παραγωγικού μηχανολογικού εξοπλισμού.
    - Αντικατάσταση/εγκατάσταση μονώσεων σωληνώσεων – δικτύων – δεξαμενών για μείωση απωλειών.
    - Εγκατάσταση συμπιεστών, ψυκτικών συγκροτημάτων, καυστήρων / λεβήτων, φούρνων, κλιβάνων υψηλής ενεργειακής απόδοσης.
    - Προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος EMS για τους χώρους παραγωγής / αποθήκευσης.
    - Προμήθεια ηλεκτρικών / ηλεκτρονικών συσκευών (ψυγεία, πλυντήρια πιάτων, πλυντήρια ρούχων, τηλεοράσεις, λαμπτήρες και λάμπες) ενεργειακής σήμανσης **A+ έως A+++** (με βάση την παλαιά ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A+++ έως D) ή **C έως A** (με βάση τη νέα ενεργειακή ετικέτα κλίμακας A έως G).
    - Προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς εμπορευμάτων και προϊόντων εντός του ευρύτερου χώρου άσκησης δραστηριότητας για επιχειρήσεις logistics ή χονδρικού εμπορίου ή τουριστικού τομέα όπως προμήθεια ηλεκτροκίνητων παντός τύπου (π.χ. τύπου ΚΛΑΡΚ).
    - Εξοπλισμός και εργασίες αναβάθμισης της ενεργειακής απόδοσης του συστήματος κλιματισμού.
    - Αντιστάθμιση άεργου ισχύος ηλεκτρικών καταναλώσεων.
    - Εξοπλισμός και εργασίες αναβάθμισης συστήματος και ελέγχου φωτισμού στους χώρους της επιχείρησης.
    - Προμήθεια εξοπλισμού και εργασίες για τη μείωση αέριων ρύπων και όχλησης και τη μείωση κατανάλωσης και απώλειας νερού.
    - Εγκατάσταση μονάδων φόρτισης ηλεκτροκίνητων μηχανημάτων.
  - **Εξοπλισμό κυκλικής οικονομίας**
Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση και εξοικονόμηση πόρων, αξιοποιώντας πρακτικές επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης πρώτων υλών, ώστε η χρήση των υλικών να γίνεται εφικτή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, με παράλληλη ελαχιστοποίηση της χρήσης φυσικών πόρων, όπως:
    - Προμήθεια εξοπλισμού και εγκατάσταση μονάδων για τη διαχείριση των υγρών & στερεών αποβλήτων.
    - Προμήθεια εξοπλισμού και εγκατάσταση μονάδων, συστημάτων για τον περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους, υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας.

- Προμήθεια εξοπλισμού και εργασίες για τη μείωση αέριων ρύπων και όχλησης.
- Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για μείωση κατανάλωσης και απώλειας νερού.
- Προμήθεια/Αναβάθμιση εξοπλισμού για Ανακύκλωση, όπως:
  - Κάδους απορριμμάτων μηχανικής αποκομιδής
  - Μεταλλικός συμπιεστής απορριμμάτων (Press-container/Baler)
  - Εξοπλισμός διαχωρισμού και διαλογής ύλης (π.χ. centrifuge separator)
  - Βιομηχανικοί κάδοι κομποστοποίησης οργανικής ύλης
- Προμήθεια/Αναβάθμιση εξοπλισμού για Απόβλητα, όπως:
  - Μηχανήματα φόρτωσης και διαλογής αποβλήτων
  - Τεμαχιστές αποβλήτων
  - Εξοπλισμός εσχάρωσης, εξάμμωσης, πρωτοβάθμιας καθίζησης
  - Εξοπλισμός δευτεροβάθμιας επεξεργασίας-μέθοδος ενεργού ιλύος και βιολογικής/χημικής απομάκρυνσης
- Προμήθεια/Αναβάθμιση εξοπλισμού για Μείωση ελαττωματικών προϊόντων, όπως:
  - Μηχανήματα x-ray ελέγχου παραγωγής
  - Εξοπλισμός συσσωμάτωσης και αναδιαμόρφωση υλικών (agglomeration machine)
- Προμήθεια/Αναβάθμιση εξοπλισμού βελτιστοποίησης κατανάλωσης υδάτινων πόρων, επανάχρηση νερού, όπως: Συστήματα φιλτραρίσματος νερού (ώσμωση, αφαλάτωση κ.λπ.)
- Εξοπλισμό για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και συστημάτων αποθήκευσης για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή)
  - Προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκού σταθμού εγκατεστημένης ισχύος έως 10kW, για την κάλυψη των ιδίων αναγκών (αυτοπαραγωγή) και συστήματος αποθήκευσης ενέργειας, με κατ' ελάχιστο ωφέλιμη χωρητικότητα ίση με την ισχύ του σταθμού για μία ώρα.
  - Έξυπνοι μετρητές ενέργειας και τηλεμετρία (smart metering).
- Ηλεκτρικά Μεταφορικά Μέσα
  - Επιλέξιμα έως του ποσού των 50.000 €, έως 50% του επιχορηγούμενου Π/Υ και με τις κάτωθι προϋποθέσεις:
    - Το μεταφορικό μέσο να είναι καινούργιο, αμεταχείριστο και στην κυριότητα της επιχείρησης.
    - Το μεταφορικό μέσο να είναι:
      - **αποκλειστικά** ηλεκτρικό
      - επαγγελματικής χρήσης και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά εξοπλισμού/υλικών, είτε έως εννέα (9) θέσεων και να χρησιμοποιείται για τη μεταφορά πελατών χωρίς κόμιστρο.
    - Η προμήθεια του να δικαιολογείται από την δραστηριότητα που ασκεί η επιχείρηση και να μην προορίζεται για μίσθωση.

- Η δαπάνη **χρηματοδοτικής μίσθωσης ηλεκτρικών μεταφορικών μέσων** θεωρείται επιλέξιμη δαπάνη μόνο όταν ο εκμισθωτής μπορεί να συνάπτει συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1665/1986 (ΦΕΚ 194 Α'), όπως ισχύει και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 27 της ΥΑ 114947/01.12.2022 (ΥΑΕΚΕΔ). Εάν η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης λήγει μετά την τελική ημερομηνία έως την οποία λαμβάνονται υπόψη οι πληρωμές στο πλαίσιο της επιδοτούμενης πράξης, θεωρούνται επιλέξιμες μόνον οι δαπάνες για τα ληξιπρόθεσμα μισθώματα που καταβλήθηκαν από τον μισθωτή έως την τελική ημερομηνία των πληρωμών στο πλαίσιο της επιδοτούμενης πράξης.

Προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι σχετικές δαπάνες θα πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- ☞ Ο προμηθευόμενος εξοπλισμός να είναι σύγχρονης τεχνολογίας, καινούργιος, αμεταχειρίστος και στην κυριότητα της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις θα πρέπει να προσκομίζουν σχετική βεβαίωση του οίκου κατασκευής ή του προμηθευτή.
- ☞ Οι εν λόγω δαπάνες θα πρέπει να εγγραφούν στο μητρώο παγίων της επιχείρησης. *Πάγιο στοιχείο, θεωρείται κάθε στοιχείο το οποίο με κατάλληλη χρήση και συντήρηση έχει ωφέλιμη διάρκεια χρήσης μεγαλύτερη του ενός έτους, διατηρεί το αρχικό του σχήμα και εμφάνιση κατά τη χρήση, δεν χάνει την ταυτότητά του με ενσωμάτωση σε άλλο ή πιο σύνθετο στοιχείο και καταχωρίζεται, κατά περίπτωση, στο μητρώο παγίων και δέχεται αποσβέσεις.*
- ☞ Οι δαπάνες προμήθειας περιλαμβάνουν και το κόστος μεταφοράς και εγκατάστασης του εξοπλισμού μέχρι αυτός να τεθεί σε παραγωγική λειτουργία.
- ☞ Οι δαπάνες προμήθειας εξαρτημάτων είναι επιλέξιμες, εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα των κύριων εξαρτημάτων του εξοπλισμού που προμηθεύεται, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα του για την ομαλή λειτουργία του σύμφωνα με τους όρους προμήθειας του εξοπλισμού που προσφέρει ο προμηθευτής. Προκειμένου να είναι επιλέξιμα μεμονωμένα εξαρτήματα, αυτά ΔΕΝ θα πρέπει να αποτελούν απλή αντικατάσταση υφιστάμενου εξαρτήματος (ανταλλακτικά) αλλά θα πρέπει να συντελούν σε παραγωγική διαφοροποίηση.
- ☞ Οι δαπάνες συντήρησης και επισκευής εξοπλισμού που χρησιμοποιείται ήδη από την επιχείρηση δεν είναι επιλέξιμες.

Δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες:

- που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη, έξοδα αμοιβών εκτελωνιστή και εκτελωνισμού, συναλλαγματικές διαφορές
- συντήρησης, επισκευής υφιστάμενου εξοπλισμού.

Κτίρια, Εγκαταστάσεις και Περιβάλλον Χώρος

Επιλέξιμες είναι κάθε μορφής εργασίες μετά ή άνευ υλικών επί κτιριακών και λοιπών εγκαταστάσεων για κατασκευή, αναβάθμιση, διαμόρφωση κτιριακών υποδομών, καθώς και κάθε μορφής εργασίες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου της ενισχυόμενης επιχείρησης.

Οι υποκατηγορίες των δαπανών μπορεί, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, να περιλαμβάνουν δαπάνες που αφορούν σε:

- Κτιριακές παρεμβάσεις για την προστασία του Περιβάλλοντος και την Εξοικονόμηση Ενέργειας, Ύδατος καθώς και Επεξεργασίας Αποβλήτων όπως:
  - Αντικατάσταση κουφωμάτων με νέα υψηλής ενεργειακής απόδοσης
  - Συστήματα σκίασης
  - Συστήματα μηχανικού αερισμού με ανάκτηση θερμότητας
  - Θερμομόνωση κτιρίων
  - Χρήση αβαθούς γεωθερμίας
  - Φυτεμένο δώμα
- Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος
  - Κτιριακές εργασίες, ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες, εγκατάσταση δικτύων και ειδικές εγκαταστάσεις, στους χώρους παραγωγής, αποθήκευσης και διάθεσης προϊόντων, χώρους παροχής υπηρεσιών, εργαστηριακούς χώρους και χώρους διοίκησης της επιχείρησης.
  - Κατασκευές, διαμορφώσεις, επεκτάσεις, διαρρυθμίσεις των κτιριακών εγκαταστάσεων που αποβλέπουν στη διευκόλυνση πρόσβασης των ΑμΕΑ.
  - Εργασίες βελτίωσης, αναβάθμισης και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου.
  - Κτιριακές παρεμβάσεις για την διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων π.χ. προβολής, δοκιμής, αποθήκευσης και διάθεσης των προϊόντων της επιχείρησης
  - Διαμόρφωση χώρων εφόσον αποτελούν τμήμα της επένδυσης
  - Κατασκευές, διαμορφώσεις, επεκτάσεις κτιριακών εγκαταστάσεων

Οι δαπάνες εργασιών πρέπει να συνοδεύονται από τις προβλεπόμενες από τη κείμενη νομοθεσία άδειες (εφόσον απαιτείται). Επίσης, προκειμένου να είναι επιλέξιμες οι σχετικές δαπάνες θα πρέπει να υπάρχει ιδιοκτησία ή παραχώρηση χρήσης ή μίσθωση ή νόμιμη σύσταση επικαρπίας επί του ακινήτου για χρονικό διάστημα τουλάχιστον έξι (6) ετών. Η περίοδος της εξαετίας υπολογίζεται από την ημερομηνία ηλεκτρονικής κοινοποίησης της οριστικής έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης (αποτέλεσμα αξιολόγησης ή αποτέλεσμα αξιολόγησης ένστασης) της επένδυσης. Η ιδιοκτησία, η μίσθωση, η σύσταση επικαρπίας ή η παραχώρηση χρήσης θα πρέπει να καταδεικνύεται με το 1ο αίτημα πιστοποίησης και πριν την καταβολή της δημόσιας επιχορήγησης. Ειδικά για ανέγερση κτιρίου, το μισθωτήριο πρέπει να είναι τουλάχιστον δώδεκα (12) έτη από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης ένταξης της επένδυσης.

Δεν είναι επιλέξιμες οι εργοδοτικές εισφορές για κατασκευαστικές εργασίες καθώς και οι δαπάνες που αφορούν σε δασμούς, φόρους, τέλη.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2021-2027

Δαπάνες για Παροχή Υπηρεσιών

Στην εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνονται δαπάνες που αφορούν σε:

- Συμβουλευτική υποστήριξη για την υποβολή της αίτησης και την παρακολούθηση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου
Οι δαπάνες παροχής υπηρεσιών, παρακολούθησης και διαχείρισης της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους όρους:
  - Να αφορούν στο χρονικό διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης.
  - Οι πιθανές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης και λοιπές δαπάνες ταξιδιών των συμβούλων περιλαμβάνονται στη συνολική αμοιβή τους και δεν είναι επιλέξιμες ως διακριτές δαπάνες.
  - Για κάθε συμβουλευτική υπηρεσία, πρέπει να υπάρχει σχετική σύμβαση με την επιχείρηση υποβεβλημένη στην ΑΑΔΕ.
- Πιστοποίηση και συμμόρφωση προϊόντων σύμφωνα με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και προαιρετικά πρότυπα ευρωπαϊκών χωρών ή /και χωρών εκτός Ε.Ε.
  - Συμβουλευτικές υπηρεσίες μελετών για την προετοιμασία της επιχείρησης (π.χ τεχνική μετάφραση, ξένη νομοθεσία, ειδικές απαιτήσεις αγοράς για την είσοδο των προϊόντων στην χώρα προορισμού)
  - Δοκιμές και έλεγχοι ποιότητας προϊόντων για συμμόρφωση με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και προαιρετικά πρότυπα ευρωπαϊκών χωρών ή /και χωρών εκτός Ε.Ε από διαπιστευμένους φορείς εσωτερικού ή / και εξωτερικού.
  - Δοκιμές και έλεγχοι ποιότητας για την κατοχύρωση σήματος CE / εξειδικευμένα ευρωπαϊκά ή / και διεθνή σήματα (π.χ ecolabel)
  - Βιομηχανικοί έλεγχοι
  - Συμμόρφωση προϊόντων σύμφωνα με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και προαιρετικά ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Ενδεικτικά αναφέρονται: CE, EN 15088, EN 998-2, EN 1090-1
  - Οι δαπάνες που σχετίζονται με την πιστοποίηση - συμμόρφωση προϊόντων (συμβουλευτικές υπηρεσίες μελετών και προπαρασκευαστικές ενέργειες και επιθεώρηση και έκδοση πιστοποιητικού) είναι επιλέξιμες αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που καταλήγουν σε λήψη της ζητούμενης Πιστοποίησης / Σήματος. Ειδικότερα, οι εν λόγω δαπάνες είναι επιλέξιμες με την προϋπόθεση ότι κατά την τελική επαλήθευση / πιστοποίηση προσκομίζεται το σχετικό πιστοποιητικό που εκδίδεται από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης, το οποίο θα πρέπει να έχει εκδοθεί έως την ημερομηνία της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου ή να τεκμηριώνεται αποδεδειγμένα ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έκδοσή του, ήτοι να έχει ολοκληρωθεί θετικά η επιθεώρηση πιστοποίησης.
- Πιστοποίηση υπηρεσιών & διαδικασιών σύμφωνα με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και λοιπά ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα

- Συμβουλευτικές υπηρεσίες μελετών για την προετοιμασία επιχείρησης, ανάπτυξη, εγκατάσταση και λειτουργία συστήματος διαχείρισης.
- Επιθεώρηση και Πιστοποίηση συστημάτων διαχείρισης σύμφωνα με εθνικά, εναρμονισμένα καθώς και λοιπά ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα από διαπιστευμένους φορείς εσωτερικού ή εξωτερικού.
- Οι δαπάνες που σχετίζονται με την πιστοποίηση υπηρεσιών & διαδικασιών (συμβουλευτικές υπηρεσίες μελετών και προπαρασκευαστικές ενέργειες και επιθεώρηση και έκδοση πιστοποιητικού) είναι επιλέξιμες αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που καταλήγουν σε λήψη της ζητούμενης Πιστοποίησης / Διαπίστευσης. Ειδικότερα, οι εν λόγω δαπάνες είναι επιλέξιμες με την προϋπόθεση ότι κατά την τελική επαλήθευση / πιστοποίηση προσκομίζεται το σχετικό πιστοποιητικό που εκδίδεται από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης, το οποίο θα πρέπει να έχει εκδοθεί έως την ημερομηνία της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου ή να τεκμηριώνεται αποδεδειγμένα ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για την έκδοσή του, ήτοι να έχει ολοκληρωθεί θετικά η επιθεώρηση πιστοποίησης

• Δαπάνες Προβολής και Εξωστρέφειας

Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που αφορούν σε:

- Κόστος προβολής ψηφιακού διαφημιστικού μηνύματος σε τακτική βάση σε κοινωνικά δίκτυα και ιστοσελίδες στην Ελλάδα και σε χώρες προορισμού των προϊόντων (π.χ google ads, facebook ads, instagram ads, youtube κ.ο.κ.)
- Οργάνωση ή/και εκτέλεση ψηφιακής προβολής (π.χ email marketing, newsletter campaign, web banners, ανάπτυξη ψηφιακού υλικού διαφήμισης)
- Διαφημιστικές καταχωρήσεις σε έντυπη μορφή.
- Σχεδιασμός και παραγωγή έντυπου πληροφοριακού υλικού.
  - ☞ Οι δαπάνες που σχετίζονται με τις συμβουλευτικές υπηρεσίες ψηφιακής προβολής είναι επιλέξιμες αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που καταλήγουν σε εφαρμογή από την πλευρά των επιχειρήσεων των προτεινόμενων παρεμβάσεων.
  - ☞ Δεν είναι επιλέξιμο το κόστος για προβολή του διαφημιστικού μηνύματος σε blog, προσωπικές ιστοσελίδες
  - ☞ Δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη το κόστος για τη χρήση Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (π.χ. αγορά χρόνου σε ραδιοτηλεοπτικά/τηλεοπτικά μέσα)

• Συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις

- Επιλέξιμες είναι αποκλειστικά οι δαπάνες μίσθωσης, εγκατάστασης, μεταφοράς εκθεμάτων και διαχείρισης περιπτέρου για τη συμμετοχή της επιχείρησης σε οποιαδήποτε εμπορική έκθεση.
  - ☞ Η συμμετοχή της επιχείρησης σε εμπορικές εκθέσεις επιτρέπεται μόνον με την ιδιότητα του εκθέτη.
  - ☞ Οι εκθέσεις να αφορούν στο χρονικό διάστημα από την υποβολή της αίτησης χρηματοδότησης και μέχρι την ολοκλήρωση του έργου.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2021-2027

☞ Σε περίπτωση συγχρηματοδότησης από άλλο φορέα η εν λόγω δαπάνη δε θεωρείται επιλέξιμη.

- Τεχνικές Μελέτες απαραίτητως συνδεδεμένες με δαπάνες του επενδυτικού σχεδίου

Επισημαίνεται, ότι:

Το μέγιστο επιλέξιμο κόστος ανά Πιστοποιητικό Διαχειριστικού Συστήματος είναι 5.000 € και εξετάζεται διακριτά για κάθε πιστοποιητικό το εύλογο του κόστους κατά την διαδικασία επαλήθευσης των δαπανών.

- ☞ Δεν μπορούν να επιδοτηθούν οι δαπάνες για τις υποχρεωτικές από το νόμο πιστοποιήσεις, που είναι απαραίτητες για να εκδοθεί άδεια λειτουργίας
- ☞ Όσα εκ των ανωτέρω σχετίζονται με πιστοποίηση, θα είναι επιλέξιμα μόνο εάν καταλήγουν σε λήψη της ζητούμενης Πιστοποίησης/ Διαπίστευσης.
- ☞ Οι εν λόγω δαπάνες είναι επιλέξιμες με την προϋπόθεση ότι κατά την τελική επαλήθευση /πιστοποίηση προσκομίζεται το σχετικό πιστοποιητικό που εκδίδεται από διαπιστευμένο φορέα πιστοποίησης, το οποίο θα πρέπει να έχει εκδοθεί έως την ημερομηνία της ολοκλήρωσης του επενδυτικού σχεδίου.
- ☞ Το κόστος για ανανέωση συστήματος πιστοποίησης δεν είναι επιλέξιμο.

Έμμεσες Δαπάνες

Κατά το χρονικό διάστημα υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου είναι επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες, οι οποίες περιλαμβάνονται στο συνολικό επιχορηγούμενο Π/Υ του επενδυτικού σχεδίου και υπολογίζονται με βάση σταθερό συντελεστή 7% των άμεσων επιλέξιμων δαπανών της πράξης, σύμφωνα με το Άρθρο 54 του Καν. 1060/2021.

Η εν λόγω κατηγορία δαπάνης δεν απαιτεί την προσκόμιση παραστατικών, καταβάλλεται αναλογικά με κάθε πληρωμή και το αναλογούν ύψος αυτής οριστικοποιείται κατά το στάδιο της τελικής πιστοποίησης του επενδυτικού σχεδίου.

Τονίζεται ότι στην παρούσα Δράση η κατηγορία δαπάνης «ΕΜΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ» θα περιλαμβάνεται υποχρεωτικά στο Ε.Σ. και θα ελέγχεται αυτόματα από το ΟΠΣΚΕ ως ποσοστό των επιλέξιμων άμεσων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου του δικαιούχου.

Β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Επισημαίνεται ότι:

- Δεν θεωρούνται επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται πριν από τον χρόνο έναρξης επιλεξιμότητας δαπανών. Επισημαίνεται, ότι ως έναρξη πραγματοποίησης των δαπανών ορίζεται το πρώτο χρονικά μεταξύ είτε της έναρξης των κατασκευαστικών εργασιών που αφορούν την επένδυση είτε της πρώτης νομικά δεσμευτικής ανάληψης υποχρέωσης για την παραγγελία εξοπλισμού (π.χ. καταβολή προκαταβολής στον προμηθευτή, σύναψη ιδιωτικού συμφωνητικού / σύμβασης, αποδοχή προσφοράς κτλ.) είτε άλλης ανάληψης υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2021-2027

- Δεν θεωρείται επιλέξιμη η δαπάνη αγοράς προκατασκευασμένων οικίσκων τύπου ISO BOX σε καμία κατηγορία δαπανών, ούτε και οι κτιριακές δαπάνες επί υφιστάμενου οικίσκου τύπου ISO BOX.
- Για την περίπτωση τιμολογίων που είναι ξενόγλωσσα (εκτός αγγλικής) και δυσκολεύουν την απόφαση για την επιλεξιμότητά τους μπορεί να ζητηθεί η μετάφραση τους στην ελληνική γλώσσα, από επίσημο φορέα. Επίσης, για την πιστοποίηση των δαπανών θα προσκομίζονται όλα τα συνοδευτικά έγγραφα και οι αντίστοιχες τραπεζικές συναλλαγές, ώστε να είναι δυνατή η ύπαρξη αξιόπιστης ελεγκτικής αλυσίδας για την προμήθεια, τη διακίνηση και την εξόφληση του προμηθευτή.
- Για τον έλεγχο των τιμών, ο αρμόδιος ΕΦ και οι Επιτροπές μπορούν να ελέγχουν τα στοιχεία αξίας του εξοπλισμού. Ο αρμόδιος ΕΦ και οι Επιτροπές μπορεί να ζητούν από το δικαιούχο, τον προμηθευτικό οίκο ή και τρίτους πρόσθετα κατά την κρίση τους στοιχεία και πληροφορίες, για εξακρίβωση της αξίας και τον έλεγχο των τιμών αυτών.
- Για τον έλεγχο του κόστους των δαπανών της επένδυσης μπορούν να χρησιμοποιούνται από τον αρμόδιο ΕΦ και τις Επιτροπές κάθε είδους αποδεικτικά στοιχεία, όπως μέθοδοι κοστολόγησης κτιριακών και άλλων κατασκευαστικών εργασιών που θα λαμβάνουν υπόψη τη φύση και το είδος των συγκεκριμένων κτιριακών κατασκευών.
- Όλες οι δαπάνες θα εξετάζονται κατά την πιστοποίησή τους για την επιλεξιμότητά τους, το εύλογο του κόστους καθώς και για τη σκοπιμότητά τους σε σχέση με την επιχείρηση και το επιχειρηματικό σχέδιο. Σε περίπτωση που οι δαπάνες που πιστοποιούνται δεν κριθούν επιλέξιμες, εύλογες ή/και σχετικές με την επιλέξιμη δραστηριότητα της επιχείρησης, θα γίνεται δεκτό μόνο το ποσό που χαρακτηρίζεται ως επιλέξιμο, εύλογο και σχετικό.
- Συμβάσεις ή Ιδιωτικά Συμφωνητικά συντάσσονται και προσκομίζονται μόνον εφόσον αυτό απαιτείται από τη Φορολογική Νομοθεσία με εξαίρεση τις δαπάνες της κατηγορίας συμβουλευτικών υπηρεσιών όπου η σύνταξη συμφωνητικού είναι υποχρεωτική, καθώς επίσης και η καταχώρηση τους στο Taxisnet.
- Δεν γίνονται αποδεκτές ως επιλέξιμες δαπάνες, πάσης φύσεως παραστατικά αυτοτιμολόγησης (τιμολόγια αυτοπαράδοσης κ.ά.), καθώς και τιμολόγια λήψης υπηρεσιών.
- Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφ' όσον ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ όπως εκάστοτε ισχύει. Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφ' όσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του δικαιούχου.
- Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα, ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί. Σημειώνεται ότι, όταν

ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη, συμπεριλαμβάνεται στον επιχορηγούμενο π/υ και σε καμία περίπτωση δεν τον προσαυξάνει.

- Η δαπάνη χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού είναι μη επιλέξιμη

Δεν αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες οι παρακάτω:

- ☞ Χρεωστικοί τόκοι, εκτός επιχορηγήσεων που δίνονται υπό τη μορφή επιδότησης επιτοκίου ή επιδότησης προμηθειών εγγύησης, οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έξοδα συναλλάγματος και οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, καθώς και τα λοιπά καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα του δικαιούχου.
- ☞ Οι δαπάνες που αφορούν σε παραστατικά, που δεν έχουν εξοφληθεί πριν την καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσης.
- ☞ Κρατήσεις υπέρ του ίδιου του δικαιούχου ή για λογαριασμό του ή παρακρατήσεις, που επιστρέφουν στο δικαιούχο με οποιοδήποτε τρόπο.
- ☞ Οι δαπάνες για πρόστιμα, χρηματικές ποινές και έξοδα για την επίλυση διαφορών
- ☞ **Πάσης φύσεως μηχανήματα και εξοπλισμός που χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα (π.χ. πετρέλαιο, βενζίνη, φυσικό αέριο κ.λπ.) για τη λειτουργία τους.** Σημειώνεται ότι και τα Plug-In Hybrid οχήματα δεν είναι επιλέξιμα, διότι κινούνται και με την χρήση ορυκτών καυσίμων.

6.3 ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ & ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Ο συνολικός επιχορηγούμενος προϋπολογισμός εκάστου επενδυτικού σχεδίου μπορεί να κυμαίνεται από **20.000 € έως 150.000 €**. Αιτήσεις χρηματοδότησης με υποβαλλόμενο προϋπολογισμό μικρότερο των 20.000€ είναι μη επιλέξιμες και δεν δύνανται να υποβληθούν.

Εφόσον το επενδυτικό σχέδιο περιλαμβάνει δαπάνες που αθροιστικά υπερβαίνουν τις 100.000€ το υπερβάλλον ποσό λογίζεται στο σύνολο του ως ιδιωτική συμμετοχή. Επισημαίνεται πως, το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου, συμπεριλαμβανομένου και του υπερβάλλοντος κόστους, αποτελεί αντικείμενο αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου.

Σε κάθε περίπτωση δεν δύναται να εγκριθεί/πιστοποιηθεί συνολικός επιχορηγούμενος προϋπολογισμός μικρότερος από το ελάχιστο όριο των 20.000 €.

Διάρκεια Υλοποίησης Επενδυτικού Σχεδίου

Η προθεσμία ολοκλήρωσης των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τους **δεκαοχτώ (18) μήνες από την ημερομηνία ηλεκτρονικής κοινοποίησης της οριστικής έγκρισης της αίτησης χρηματοδότησης (αποτέλεσμα αξιολόγησης ή αποτέλεσμα αξιολόγησης ένστασης).**

Η διάρκεια υλοποίησης μιας πράξης αφορά στην απαραίτητη χρονική περίοδο για την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της πράξης, μέχρι τη στιγμή που θα έχουν εκπληρωθεί οι ειδικότεροι στόχοι, όροι και υποχρεώσεις που τίθενται στην απόφαση ένταξής της.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2021-2027